

Eleven hagyomány

TORMAI CÉCILE

(Budapest, 1875. október 8.–Mátraháza, 1937. április 2.)

Az utóbbi hónapokban sokszor és sokféleképpen olvashatunk az újrafelfedezett írónőről, Tormay Cécile-ről, akinek 2012. március 31-én avatták fel az R.Törley Mária szobrászművész készíttette szobrát a budapesti Szent Rókus kórház előtti parkban. Szintén a közelmúltban állították helyre hajdani lakhelyén, a józsefvárosi Kőfaragó út 3. szám alatti, 1945-ben elpusztított emléktábláját is. Mondom, sokféle véleménynyilvánítás jelenik

meg manapság az írónőről, akinek a két világháború közötti szerepe olyannyira jelentőssé növekedett, hogy az Akadémia Nobel díjra akarta javasolni, ami elképzelés, az írónő 1937-ben bekövetkezett halála miatt megghiúsult. Beszélnek antiszemitizmusáról, még többet lesbikus életviteléről, de próbáljunk meg inkább irodalmi síkon maradni, hiszen az antiszemita megnyilvánulások senki részéről számomra nem szimpatikusak, a magánélete meg mindenkinek a maga ügye. Ám munkásságát áttekintve, valóban jelentős irodalmi személyiségről beszélünk, akit méltatlanul iktattak ki az irodalmi köztudatból, hiszen Tormay Cécile nevét és munkásságát azért ismerik kevesen, mert a szocializmus évtizedeiben indexre került. Ő volt az, aki a *Bujdosó könyve* című regényében megírta az első világháború utáni összeomlás, a Tanácsköztársaság siralmas történetét. Ezt a „büntettet” természetesen megtorolták a II. világháború utáni időszak félművelt, garázda „urai”, mint ahogy még sok, jobb sorsra érdemes nagy magyar író sorsát is megpróbálták ellehetetleníteni. Az akkori, zavarba ejtően primitív, de annál eredményesebb kultúrpolitika eredménye nyomán rengeteg érték megsemmisült, akiket/amiket ennyi évtized után éppen ideje a köztudatba visszahozni.

Tormay Cécile ősei mind apai, mind anyai ágon német származású polgárok voltak. Anyai dédapja Spiegel (Tüköry) József építési vállalkozó, Széchenyi István munkatársa a Lánchíd építésében. Apai nagyapja Krenmüller (Tormay) Károly honvédőrnagyként vett részt az 1848-49-es szabadságharcban. A Tormay család a 19. század végén kapott nemességet, Nádudvaron vásároltak földbirtokot. Édesapja Tormay Béla mezőgazdasági szaktekné, az MTA tagja, ál-

lamtitkár. Édesanyja Barkassy Hermin. Iskolai tanulmányait magántanulóként végezte. Német, olasz, francia, angol és latin nyelven eredetiben tanulmányozta a világirodalmat. 1900 és 1914 közötti külföldi utazásai nemzetközi ismertségét elősegítették.

Az írónő kezdetben finom művű novellákkal jelentkezett. Nemzetközi sikerét az 1911-ben megjelent *Emberek a kövek között* c. regényével aratta. Ahogy ebből a regényből és ekkoriban írt novelláiból is kitűnik, a fiatal Tormayt a dél, a mediterrán varázsa ragadta magával, de míg korábbi novelláinak a miniátorok* igényességével szőtt mondatai csupán a görög és az olasz föld mesés idilljeit villantják fel, itt már a lélek mélységeibe is behatol. A kirobbanó sikerű regényt szinte azonnal lefordították németre, majd angol és francia nyelven is napvilágot látott, Tormayt egyszerre a kortárs világirodalom megbecsült tagjává avatva.

Következő regénye, az 1915-ben megjelent *Régi ház* még ezt a sikert is messze felülmúlta. Itthon megkapta érte az Akadémia Pétzely-díját, külföldön pedig olyan nagyságok barátságát, mint Gabriele D’Annunzio, Anatole France vagy Puccini. A hatalmas tekintélyű Revue de Paris folyóiratban Marcel Prévost közölte novelláit. A *Régi ház*-zal Tormay meghódította Európát, íróként azonban visszatért hazájába. Egy kereskedőcsalád életén keresztül a 19. századi, németből lassan magyarrá váló Pest életét mutatta be tökéletesre csiszolt mondatokkal, gazdag lélekábrázolással. A regény nemzetközi sikere csak Jókai és Mikszáth egy-egy művéhez fogható: a német, angol, olasz, francia fordítást svéd, dán, finn kiadás követte, nem egy nyelven újabb és újabb kiadásokkal. Ha ekkoriban valakiről el lehetett mondani, hogy Európa-szerte ünnepezték szerzőt, hát Tormay Cécile az volt. Jövendő írásait nagy kiadók előre lekötötték, hírességek leveleztek vele, szalonok versengtek érte. Fontenay vicomte, a francia főkonzul óvatosságra intette: „Ön nagyon fiatal, túl nagy a tehetsége, igyekezzék, hogy megbocsássák a sikereit.” Az elismerés termékenyítően hatott rá, 1918-ban egy remek novelláskötettel, a *Viaszfigurák*-kal jelentkezett, és impreszionista, líria színezetű szó- és hangulatművészetével újabb sikert aratott.

Az első világháborút követő összeomlást és az azt követő forradalmakat azonban súlyos megrázkódtatásként élte meg. Erről tanúskodik az 1921-ben és 22-ben megjelent, kétkötetes *Bujdosó könyv*, egy megrázó erejű napló mindazokról a megpróbáltatásokról, amelyeket Magyarországnak el kellett szenvednie. Ez a könyv ismét nemzetközi siker lett, de Tormay számára keserű siker, hiszen hazája szenvedéséről adott

*miniátor - a középkori kéziratokat díszítő művész, miniatúrák készítője

benne számot. Tormayt az összeomlás és Trianon valósággal kirobantotta abból a szalonvilágból, amelynek addig ünnepelt hősnője volt. 1919 novemberében ő volt az, aki a magyar asszonyok nevében az Országház lépcsőjén köszöntötte a bevonuló Horthy Miklóst és nemzeti hadseregét. Úgy érezte, hogy a megpróbáltatások éveiben nem írhat tovább a lélek finom rezdüléseiről, a politika színpadán kell szerepet vállalnia. Megalapította és vezette a Magyar Nők Nemzeti Szövetségét, létrehozta és szerkesztette a **Napkelet** című folyóiratot. Művészi kvalitása azonban nem engedte meg, hogy az eszme oltárán feláldozza a színvonalat. Legértékesebb éveit a nemzeti ügy melletti politikai küzdelem kötötte le, a huszas években csupán egy-egy novellával, műfordítással jelentkezett. Végül mégis győzött benne az alkotószellem, és hozzáfogott monumentális regénytrilógiájához, az **Ősi küldött**-höz. E műben már teljesen szakított fiatalága finomművi mediterrán életképeivel, olvasóit a magyar középkorba vezette el, megrendítő, már-már azt mondhatnánk: férfias alkotóerővel.

Egészsége azonban ekkor már egyre gyengült, életerejét felőrölte a kultúraszervezés, a nemzetközi konferenciákon való fellépés, a közélet számtalan kötelezettsége. Trilógiájának harmadik kötetét már nem fejezhette be, halála után ezt a munkát író társa, Bánffy Miklós végezte el. Alkotása előtt az utókor több életmű-sorozattal tisztelgett, regényei 1945-ig újabb és újabb kiadásban jutottak el a felnövekvő nemzedékekhez.

Szerb Antal, a **Nyugat** 1937. 5. számában így méltatja az írónt. „Fellépése körülbelül egybeesett a **Nyugat** nagy nemzedékének fellépésével. Első novelláskötete már 1900-ban megjelent, de első sikerét csak 1911-ben érte el az **Emberek a kövek közt** c. regénnyel és az a műve, amelynek népszerűségét köszönhetette, a **Régi ház**, 1915-ben jelent meg. A **Nyugat**-nemzedékkel nemcsak annyiban volt rokon, amennyire egy nemzedék tagjai elkerülhetetlenül rokonok szoktak lenni, ha tehetségesek: nyugatos volt a szó alapvető, a **Nyugat**-mozgalomtól független értelmében is, a nyugati irodalmak rajongója és követője volt; és «nyugatos» volt művészi szándékának mélyén is, a művészetről alkotott víziójában. Artisztikus író volt, a finom, lelkiismeretes kidolgozott részletek, a tűnő és csendes hangulatok, az önmagukért megbecsült ritka szavak és hasonlatok írója, dekoratív tehetség és a szó nemes értelmében dekadens. Öncélú mondatokat írt, amelyek arra voltak rendelve, hogy ötvözött formásságukban a kontextusból kiszakítva is megállják a helyüket és megállítsák, elmerengésre hívják az olvasót, fel-

Emléktábla
hajdani lakóhelyén

keltve benne a szépség szomorúságát és a távoli dolgok ígézetét. Annak a stílusnak és stílussteremtő életérzésnek volt a hordozója, amely legmagasabb szintjét Babits Mihály fiatalkori verseiben és Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád költészetében érte el.

A **Régi ház** révén vált ismertté és népszerűvé ez az egyáltalán nem népszerűsége születtelt tehetség. Akkoriban – gondolom igazságtalanul – azt vetették a szemére, hogy könyve túlságosan hasonlít a Buddenbrooksra. Pedig a hasonlóság csak felületi, csak a témára vonatkozik, csak abból áll, hogy a **Régi ház** is a családregegyek típusába tartozik, és hogy ő is egy hanyatló patricius-család történetét mutatja be. De hangulatban, kifejezésben, tehát a lényeges dolgokban Tormay Cecile impresszionista, lírai színezetű szó- és hangulat-művésze semmi rokonságot nem mutat a fiatal Thomas Mann széles naturalizmusával. Az igazi mester, azt hiszem, Jens Peter Jacobsen lehetett. Jacobsenben van ennyi beteg szépség, halál-nosztalgia, pusztulászene a mondatok ritmikájában, a hasonlatok színezésében. A **Régi ház** pesti patriciusai a magyar irodalom legészakibb, legskandinávabb figurái. Akkor kor-áramlat volt ez a «szeptem-trionalizmus», ahogy az összehasonlító irodalomtörténet egy régebbi, de hasonló jelenséget nevez - mindenesetre Tormay Cecil volt a legérdekesebb magyar képviselője. A patricius-világ eléggé ritka irodalmunkban, ahol elsősorban a gyökeresebb nemesi és paraszti milió uralkodik, azután pedig a kispolgár naturalisztikus ábrázolásra alkalmas élete. Pedig a régi Pest patriciusok városa volt, csendes és előkelő - és Tormay Cecile a régi Pest legendáját kereste. De impresszionista módszere és hanyatlás-romantikája túlságosan elmosta a kontúrokat: a **Régi ház**, amelyet rajzol, állhatna bármely északi városban, ahol folyó van vagy esetleg tenger. A századközépi, a Krúdy-előtti Pest legendája felé csak útmutatást adott, műve még teljesítőre vár. Íróink Pestből általában csak azt szokták megragadni, ami modern vagy parvenü benne, ami aktuális és «világvárosi»; Tormay Cecile elsőnek eszmélt rá, hogy meg kellene keresni a gyökereket, a történelmi Pestet.

Jacobsenre emlékeztet kitűnő novelláskötete is, a méltatlanul kevésbé ismert **Viaszfigurák**. Novellái közt kis remekművek akadnak. Tormay Cecile művészete akkor érte el teljes magasságát, amikor távoli dolgokat rajzolt, skandináv, távolságos, kék és jég-fehér, hó-piros színekben. Ezért mesébe vesző novellái a legbiztosabb értékek.

A világháború után az irodalmat elhagyta a politika kedvéért. A leheletszerű finomságok írója meglepően aktív és energikus közéleti embernek bizonyult. Olyan aktívnak és energikusnak, hogy sokan el is fordultak Tormay Ceciletől, az írótól. Ekkor alapította a **Napkelet** című folyóiratot, és ennek szellemi irányítója maradt haláláig. Mint szerkesztő, sokoldalúan megértő volt; munkatársait hatalmas közéleti befolyásával is jótékonyan támogatta.

Utolsó éveinek magányában megint visszatért az irodalomhoz. Történelmi regénytrilógián dolgozott, a tatárjárás korából: a műnek csak első két kötetét jelent meg. A történelmi események a regény háttérében maradnak, az előtérben egyéni sorsok állnak, és főképp Tormay Cecile atmoszférikus művésze

Tormay Cécile síremléke a
Farkasréti temetőben

te. Az első kötet nagyrészt egy pestis grandiózus, fojtogatóan szuggesztív leírása tölti be. Ez a pestis-leírás Tormay Cecile legnagyobb alkotása; itt nem marad el semmiben nagy mestere, Jacobsen mögött, akinek szintén van egy csodálatos ilyen tárgyú novellája: *A bergamoi pestis*. Magában álló, sokszor ijesztően érdekes és sokszor megrendítő könyv ez az **Ősi küldött**. Tormay Cecile mondataiban átalakul, párás és ködszínű lesz a masszív-nak tudott magyar múlt. Régi magyarjai északias bánattal keresik, valahogy mindig fenyőerdők mélyén, az ősi magyar hitet, az ősi magyar isteneket, akik Tormay Cecile stílusának dekadens szépségében olyan távoliak, földtelenek és egzotikusak lesznek, mintha valami kihalt északi rokon nép, talán a livek titokzatos bálványai lennének.

A kor és a tér nem jelennek meg valóságként ebben a regényben, de van benne valami, amit általában hiába keresünk tör-

ténelmi regényeinkben: atmoszféra, titok, félelem, az elmúlt századok sötét, ködös iszonyata. Nem egy bizonyos kor történelmi levegője van benne, hanem a Történelem levegője; az általános múlt benne van (a legtöbb történelmi regény olyan, mintha ma történnék), a nosztalgia benne van, és a lélekben is nosztalgiát tud kelteni. Kár, hogy sosem fog most már befejeződni...

Fedezzük hát fel újból Tormay Cécile-t, hiszen „apróbb bűnei” mellett mégiscsak az egyetemes magyar irodalom része ő, aki az írói tudás tökéletes birtokában, az érett nő élet-tapasztalatával a háta mögött alkotja meg a **Bujdosó könyvet**, amelynek minden magyar család otthonában ott kéne lennie és minden magyar ember tudatában fenn kéne maradnia. Mert ahogyan Lezsák Sándor a szoboravatáskor mondta, „a szobrokat le lehet dönteni, az életműveket azonban nem.”

(Összeállította: BOÁ)

Bujdosó könyv

(Feljegyzések 1918-1919-ből)

A forradalmak egy csendes, szelíd áldozatának ajánlom ezt a könyvet, feledhetetlen Édesanyámnak..

Ennek a könyvnek maga a sors adta a nevét. Bujdosó volt olyan időkben, mikor a halál fenyegetőzött a magyar szenvedések minden hangja felett. Bujdosott és menekült a szülői házból, magányos kastélyon, kisvárosi villán, falusi udvarházon át. Bujkált szétszedve, könyvek lapjai között, idegen tetők tővé, kéménykürtőben, pincegádorban, bútorok mögött és elásva a föld alatt. Házkuató titkos rendőrök keze, vörös katonák csizmája járt felette. Csodára mégis megmaradt, hogy emlékeztessen, mikorra már behorpadt a kor áldozatainak a sírja, fű nőtt az egykori akasztófák gödrében és a kínzókamrák faláról lekopott a vér és a golyók írása.

Most, hogy a könyvet odaadom Nemzetemnek, sok olyan adatot és részletet kellett elhagynom, melyek még nem bírják el a napvilágot, melyek élő emberek titkai. Talán eljön az az idő, mikor megszólalhat, ami ma néma marad. Mióta napról-napra feljegyeztem az eseményeket, idő múlt felettünk és világos lett sok minden, ami megfoghatatlan és sötét volt. De nem nyúlok a lapokhoz, érintetlenül hagyom rajtuk az akkori órák érveréseit. Ha tévedtem, legyenek elnézőek, akik a könyvet olvassák. A tévedéseim is tükrök: a kor tévedéseinek a tükrői.

Nem a forradalmak történetét, nem is a politikai események szemtanújának a naplóját akartam megírni. Szóljon az én könyvem arról, amiről nem fognak tudni a jövő történetírók, mert azt át kellett élni. Szóljon arról, amiről nem tudhat az idegenből behurcolt forradalmak felidézői és politikai eseményeinek a szemtanúi, mert lelkiüktől távol állt minden, ami magyar.

Maradjon fenn könyvemben az, ami velünk vész el: egy halálra szánt faj legboldogtalanabb nemzedékének a kínja és becsülete. És lássák meg benne az utánunk jövők, hogy a megpróbáltatások esztendejében mi sajgott át a némaságra ítélt, elgyötört, vérig alázott magyar lelkekben.

Legyen a **Bujdosó könyv** a fájdalom könyve. Mialatt írtam, találkozni akartam benne azokkal, akik testvéreim voltak a közös szenvedésben. És ebben a könyvben velük akarok maradni még akkor is, mikor már sem ők, sem én nem fogjuk többé látni az új magyar tavaszokat.

Budapest, 1920 karácsonyán.

Tormay Cécile

Halottak napjára készült a város és a ködben fehér őszirózsákat árultak az utcák szegletén. Bódult, fekete tömeg sodra vitte magával a virágokat. Ez évben nem marad belőlük a temetőknél. Magukra tűzdösik az élők azt, ami a halottakat illeti.

Temetővirágok, elmúlások, fehér őszirózsák. Sírvirágos város a nagy, reménytelen ég alatt.

Budapest 1918. október 31-én.

Október 31.

A házak között ázott, elnyűtt zászlók suhogtak a magasban. A gyalogjáró tele volt szeméttel. Szennyes papírrongyok, plakátfoszlányok, eltaposott fehér virágok heverték a sárban. Olyan piszkos és homályos volt a város, mint egy szellőzetlen, ronda vendégfogadó, melyben léhán tivornyázott az éjszaka.

Ma éjjel magához ragadta Károlyi Mihály „Nemzeti Tanácsa” a hatalmat!

Hát ide süllyedtünk? Ennyire jutottunk? Tiltakozó haragot és kimondhatatlan keserőséget éreztem. Míg közben a szemem ellenkezve és mégis valaminő mániákus kényszerben olvasta, csak egyre olvasta a kirakatok üvegére ragasztott vörös-fehér-zöld papírszalagok megismétlődő felírásait: „Éljen a Magyar Nemzeti Tanács”...

Ki akarta ezt a tanácsot? Kinek kellett? Miért tűrik? Égett a szégyen.

Andrássy Gyula gróf, a monarchia külügyminisztere Bécsből kétségbeesett különbékét kért. Ettől a gondolattól emlékezetemből egyszerre messze kicsiny fakeresztek merültek fel. Mintha felhők közül jöttek volna elő. Német katonasírok a Kárpátok alján, az erdélyi határon, a Duna mentén. A magyar föld védelmében: Gefallen fürs deutsche Vaterland.

És most cserbenhagyjuk azoknak a síroknak az anyját, a

hitvesét, a gyermekét. Elöntötte a vér arcomat. Minden inog, még a nemzet becsülete is. És a hadijelentések is olyanok, mintha tántorognának. A Monte Asolonén hiába győznek tragikus hőseink. A velencei síkon már hátrál a hadsereg. A Duna, a Drina és a Száva mentén is. Itt a városban pedig felkészülnek a kaszárnnyák Károlyi „Nemzeti Tanácsá”-nak. Ocsmány tragédia! És az üres királyi váron, a hídfőkön a dunai hajókon lobognak a zászlók, mintha ünnep lenne.

Az Erzsébet hídra értem. Rendetlen sorokban, lefegyverzett bosnyák bakák masíroztak el mellettem. Kis katonaládát vitt a legtöbbször a vállán. A ládák összevissza mozogtak a fegyelmet vesztett lépések szerint. A bakák éljeneztek és nem értettek az egészből semmit. De azért: zsviú! Hazaeresztik őket! Mentek a pályaudvar irányába.

Szemközt, egy teherautó kanyarodott fel a hídra. A villanyos közlekedés szünetelt. Az autóé volt az egész híd. Kótyagosan, dübörögve vágtatott, mint egy elszabadult, tüskés vadállat. Fegyveres suhancok és katonák álltak rajta. Ordítottak és egy mesterinas formájú gyerek a levegőbe sütötte a puskát, melyet erőlködve emelt. A gyerek kicsi volt, a puska nagy. Minden olyan visszásan és valószínűtlenül hatott. Az egyik bosnyák is azt gondolhatta, mert mentében visszanezett. Görnyedt, ösztövére hegyi paraszt volt. Most is látom koravén arcát a csukaszürke fez alatt. Megrázta a fejét és morgott valamit magában.

Azután nem látszottak többé a bosnyákok. A lucskos szél hidegen fordult be a Dunáról a pesti házak közé.

Az eső megint esni kezdett. A szegleten három ember bújott össze egyetlen esernyő alatt. Nagy cipőik mintha üresen álltak volna a vízben a kövezeten. A kabátjuk is olyan volt, mintha üres lenne. Ázott kalapjukról a gallérjukra csöpögött a víz. Messziről látszott rajtuk, hogy kishivatalnokok. Ebben az órában harminc év óta, vagy még régebb óta, pontosan mendégéltek nap-nap után a hivatalukba. Most egyszerre kisiklott az út alóluk, nem tudták mitévők legyenek: Törvénytelen dolog ez... és a hivatali eskü, a tisztviselői lelkiismeret... Ha a megélhetési kérdés nem lenne! És a többiek? Ők talán bementek. A tanácsos urat kellene megkérdezni...

Tanakodtak és közben elindultak, meg-megálltak, megint léptek. Mikor utánuk néztem, már sebesen haladtak, mintha a régi csúszdába kerültek volna, amelyből nincs kitérés.

A levegőben póznákra akasztott nyomtatványok úsztak. Alattuk lassú, sűrű tolongással szüntelenül mentek az emberek. Úgy mentek, mintha kényszerben járnának és nem bírnának többé megállni és nem bírna többé közülük irányt változtatni senki sem. Az utca vége lökte az utca elejét. Egy óriás testű, sötét állat kúszott az aszfalton, roppant járommal a nyakán, kúszott lassan, himbálózva és éljenezett.

Sajátságos, hangtalan kiáltást éreztem dagadni a torkomban és inteni szerettem volna, hogy álljanak meg és forduljanak vissza. De a tömeg hullámmozgásában ekkor már volt valami fulladt fátumszerűség, melyet feltartóztatni nem lehetett. És azért mégis volt, ami parancsolt neki. Hullámmozgása időnként szétvált és akadozó, kurta iramokban fölényes autók csúsztak át. Az autókban nemzeti színű szalagok, fehér őszirózsák és jellegzetes sémi arcok vonultak el. Mögöttük, az utca közén, mindég újra összefolytak az emberi testek.

Letértem egy mellékutca. Szemközt paraszt szekérke kocogott a kövezeten. Hidegkúti sváb asszonyok rázódtak rajta, vígan, szélesen, a tejeskannák között. Egyszerre, - nem

vettem észre, honnan kerültek oda, három tengerész állta el a szekérke útját. Rosszképű legények voltak. Az egyik megmarkolta a ló zaboláját, a másik kettő már a kocsin állt. Hirtelen történt minden... Az asszonyok eleinte tréfának vették és a fiatal, buta arcok vihogva fordultak össze. De a tengerészek nem tréfáltak. Csúnya szitkok között letaszították az asszonyokat a kocsiról és mintha a legtermészetesebb dolgot művelnék a világon, fényes nappal, a Belváros közepén, sok ember szemeláttára elvették a másét... Az ostor suhintott az idegen kézben és a szekérke sebesen ugrálva távolodott. Az asszonyok csak akkor fogták fel, hogy mi történt. Hangos paraszti sivalkodással jajveszékelték. Segítségért kértek és arrafelé mutogattak, amerre a szekérke elment. De az utca zsidbadt és gyáva volt és nem segített. Az emberek úgy mentek odébb, mintha nem akarnának hozzáérni a más bajához, mintha a más baja ragadós lenne...

Mindez olyan képtelen és csúnya volt. És nekem úgy rémlett, hogy valamennyien, akik arra jártunk, elvesztettünk valamit. Nem bírtam végiggondolni a gondolatomat. Hirtelen rendtelenség támadt a fejemben. A szomszéd ház kapujában két siheder egy fiatal tisztet rohant meg. Az egyik sihedernek nagy konyhakés volt a kezében. Fenyegetően ordítottak. Egy bot emelkedett. Leütötték a sapkát a kis hadnagy fejéről. Szurtos kezek kaptak a nyakához. A konyhakés a gallérjánál mozgott... levágták róla a csillagot. Az érdemkereszt és a nagy arany vitézségi érem összecsörrent a mellén. A csöcselék röhögött. A kis hadnagy födetlen fővel állt a kör közepén és az arca krétafehér volt. Nem szólt semmit, nem is védekezett, csak a válla rángatózott félszegen. Aztán ügyefogyott mozdulattal, mint a sírni készülő gyerek, a szeme elé kapta kifordított bal kezét. Szegény kis hadnagy! Ekkor láttam meg, hogy a jobb karja tőből hiányzik. Most sem történt semmi. Az emberek megint úgy tettek, mintha nem látnának, mintha örülnének, hogy még nincsenek soron... Kusza és bomlott volt minden, mint egy félig éber lázalom, amelynek a valóságában nem hisz az álmodója és hanykolódva mégis nyöszörög bele.

Mi történik ott?... A kezem megrándult, mintha valaminő reflexmozgásban a fejemhez akarna kapni. A térparancsnokság épülete mellett, a csupasz fák alatt, csoportba verődve, katonák álltak. Egy vörös-fehér-zöld zászló szövetjét tartották kifizítve maguk között. Úgy tartották, mintha játszanának. És közben egy görbelábú, kócos kis ember a bicskájával sebesen nyiszálta ki a szövetből a koronát a címer fölül.

Senki se bántja! Odatartják neki... És ebben a pillanatban úgy éreztem, mintha egy égési seb támadt volna a belsőmben és ezután minden fájdalmat okozott, ami kívülről hozzá ért...

Elfordítottam a fejemet, hogy ne láthasson az arcomba senki. Jó idő múlhatott el így, mire észrevettem, hogy milyen görnyedten állok. Kihúztam magamat és ekkor valahogyan egy szó került a fejembe. A szemem szedte le egy plakátról: „Elvtársak”... A szociáldemokrata párt kiáltványa kapaszkodott előttem a falon: „Munkások, Elvtársak! Az osztályuralom önzése elkerülhetetlen végzettszerűséggel forradalomba kergette az országot. A Nemzeti Tanácshoz csatlakozott katonai csapatok szerdán éjjel vérontás nélkül megszállták a főváros főbb pontjait, a postát, a telefonközpontokat, a térparancsnokságot elfoglalták és felesküdték a Nemzeti Tanácsnak. Munkások, Elvtársak! Most rajtatok a sor! Az ellenforradalom valószínűleg vissza akarja szerezni a hatal-

mat. Meg kell mutatni, hogy Ti együtt éreztek katonatestvéreitekkel! Ki az utcára! Szüntessétek be a munkát! A Magyarországi Szociáldemokrata Párt.”

Különösen hatott rám ez az írás. Mintha egy nagy hazugság kiabálta volna ki magáról az igazságot. A munkások uralomra törtető pártja, első kiáltványában azt parancsolja: „Szüntessétek be a munkát!” Ilyen kezdet után vajon mit fog parancsolni holnap és mit azután?

Szemközt emberek jöttek. Munkások, akik nem voltak munkások többé: már nem dolgoztak. Katonák, akik nem voltak katonák többé: már nem engedelmeskedtek. Semmi sem volt az a tisztátalan erjedt levegőben, aminek látszott. A sok vörös-fehér-zöld zászló a házakon se volt a mi zászlónk. A sok nemzetiszínű kokárda se volt a nemzet színe többé. Csak az őszirózsák mondtak igazat... temetővirágok.

Nem tudom, hogy miért gondoltam ilyesmikre. Talán nem is gondoltam semmit, csak úgy hirtelen ott volt mindez a homlokom mögött. Lassan mentem előre. Egyszerre, mintha megrebbeint volna a szemem. Egy sötét, kicsi dohánytőzsdé üvegezett ajtaján, kiakasztott újságok között, eperszínű, betegvörös cédula ötlött elém. Ez már vörösen mondta, hogy „Éljen a Magyar Nemzeti Tanács”. És ettől kezdve mintha undok járvány lepte volna el a házakat, egyre több lett a vö-

emelte vörös kalapácsát az üvegen innen mozgó tömegre. Egy vérből fakadt rém...

És a tolongó embereknek nem jutott eszükbe, hogy az a kalapács az ő fejüket akarja betömi. És a kereskedőknek nem jutott eszükbe, hogy az a szőrös, vörös kéz az ő pénzes fiókjukba készül belenyúlni. Ekkor vettem észre, hogy a baljóslatú plakáton, a vérből fakadt rém mellett, egy vörös munkás alakja vívódik a láncait szaggató rendőrrel.

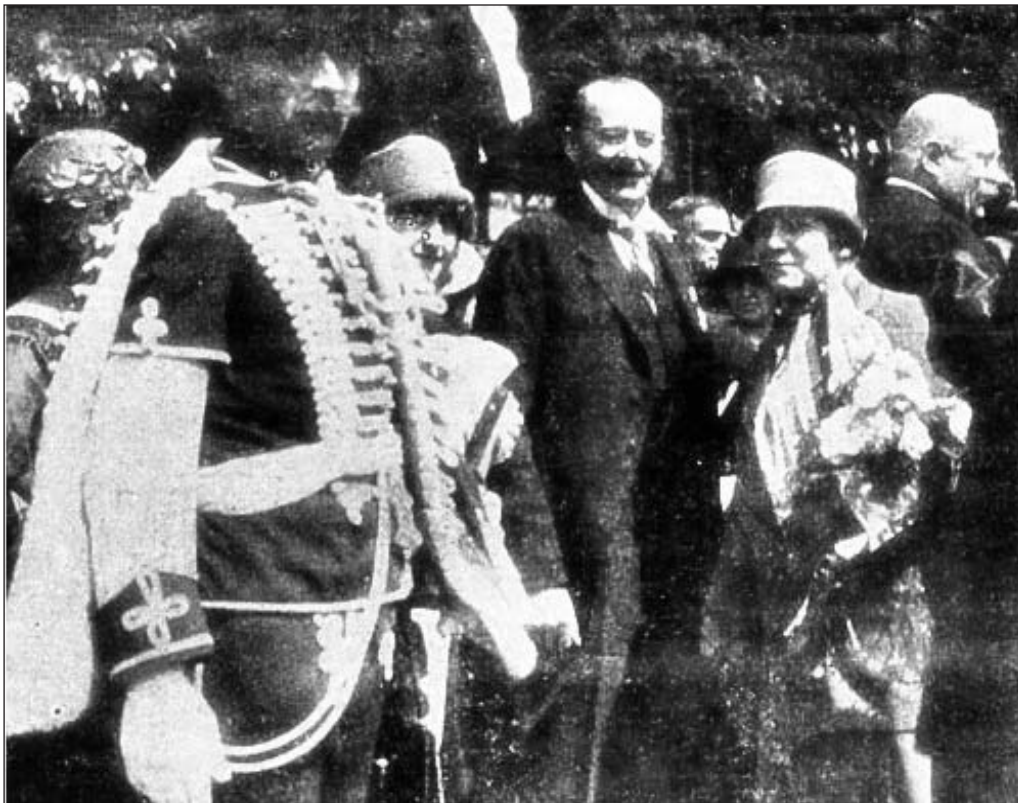
Sajátságos kép... Hirtelen eszembe jutott a főváros államrendőrsége. Tegnapelőtt csatlakozott Károlyi úgynevezett „Nemzeti Tanácsá”-hoz. A híres budapesti rendőrség cserbenhagyta hivatalos fogadalmát és a rombolókhöz állt. Csak most éreztem át ennek a hűtlenségnek a jelentőségét. Fázni kezdtem. A köd szitált, mintha meglazult volna a levegő. Köröskörül a házak falában is meglazult valami. Mintha omlás támadt volna, kísérteties vakolatpergést véltem hallani. A dolgok mélyéről jött ez a nesz és a koponyacsontom alatt is éreztem. Valami láthatatlanul düledezett ebben az aláaknázott városban.

„Magyar”... azután csend lett. Odébb folytatódott: „Nemzeti”... és megint előlről kezdődött, utcahosszal, végéig. Ráeszméltem, hogy a szemem, akaratomon kívül állóan, ismét csak olvassa a papírszalagok felírását.

„Nemzeti Tanács”... De hát mit akar ez a sötét társaság? Hogy meri magát a nemzet tanácsának nevezni? Kik azok, akik lázítanak az állam ellen és hűségüket szednek a maguk számára? Kik azok, akik egy szállodai szobából kiáltványt intéztek a néphez és ígérték benne: „az azonnali magyar békét, a nemzetek egyenjogúsítását, a nemzetek szövetségét, a föld felszabadítását, a dolgozó nép erőit fokozó modern szociálpolitikát”... Az ezeréves háttárolról nincs egy szavuk sem! Mi történik a háttérben, ahová mi nem láthatunk el? Az antant hatalmak titkos szövetségesei dolgoznak-e közöttünk, vagy csak a mi saját ellenségeink, akik proklamációjukban gettó nyelven kürtölik, hogy „ezt a Magyarországot megmentő és népet felszabadító programot a magyar katonaság is egész erejével támogatni fogja”.

Ki mondja ezt? Ki hirdeti magát a legnehezebb órában Magyarország megmentőjének?... Károlyi Mihály gróf és Schwimmer Róza? Lovászy Márton és Hatvány-Deutsch Lajos báró, Hock János és Kunfi-Kunstätter Zsigmond? Fényes László és Böhm Vilmos, Batthyány Tivadar gróf és Biró-Blau Lajos? Ábrahám Dezső, Garbai Sándor és Garami-Grünfeld Ernő? Jászi-Jakobovics Oszkár, Szende-Schwarz Pál és Müller Ernőné? Jánosi Zoltán, Purjesz Lajos és Weltner Jakab?

Tizenegy zsidó és nyolc bűnös magyar!

Tormay Cécile politikusok között

rös cédula és egyre bátrabb és merészebb a színük. Később tudtam meg, hogy a rémüldöző kereskedők kétszáz, sőt ezer koronát is fizettek ezekért a kirakat biztosításokért a „Nemzeti Tanács” pénztárába.

Egyik-másik bolt üvegtábláján a „Népszava” nagy plakátja látszott. Egy éjszaka alatt bejött a szociáldemokraták újsága a Conti utcából a belső városba és hirdetése jámbor polgári üzletek ablakából rivallta ki a ködbe, hogy: az írás!... A hirdetés nyomtatott szövegén egy mezítelen vörös ember

*Feloldoznék minden értelmetlen tiltást, / vak tükrünkben újra meglátnánk tán egymást, /
s valami finom, halk, éteri zenével / olvadhatnánk össze, a közelgő fényvel!*

(Ines Roth: Egyszer végre...)

Ines Roth

MÁR A FÁDAT IS KIVÁGTÁK ...

Miért van, hogy mindig, mindennel elkészünk,
mért, hogy elmulasztjuk legnagyobb esélyünk,
holott szinte tálcán kínálták fel nekünk,
csak ki kellett volna nyújtanunk a kezünk.

Lásd, mikor elmentél a nagy, messzi útra,
épp akkor akartam beszélgetni újra:
elmondani néked, hogy végre megértlek,
s mit szemed sugároz, talán nem is vétek.

Tudtál beszélgetni fával és virággal,
őzekkel, nyulakkal, kesernyés avarral,
szellővel, felhővel, szárnyaló galambbal,
játszadozni tudtál minden gondolattal.

De azt, amire oly nyugtalanul vágytál,
s ahogy ablakodban napról-napra vártál,
nem volt bátorságod szavakba önteni,
pedig nem lehetett sehova rejteni

lázasan csillogó, aggódó szemedet,
s intésre ránduló, finom kezeidet.
Azt hitted, - mikor vársz, - elrejtik orcádat
a dús lombok, melyek ablakodnál álltak?

A fáról, amiről verset írtál egyszer
- szinte földöntúli, kamasz-szeretettel,
úgy, ahogy csak te voltál képes szeretni -
a fádról akarok veled most beszélni.

(Már elárulhatom, haragudtam rája:
nem engedte be a napot a szobádba.
Tán irigylte, hogy túl sok a fény nálad,
ami a te gondolataidból áradt.)

Egy nap elindultam, én, elhagyott árva,
s bemezéskedtem az egykori utcádba,
emléket idézni, lombok közé nézni,
csak úgy... egyszerűen, picit elidőzni.

Ám a szegény juhart nem találtam már itt,
csak egy csonka törzset. Nem érdekelt senkit,
hogy valamikor ezt a fát versbe írtad,
s ha letört egy ága, rögtön dalba sírtad.

Ím, a buja lombok teutánad mentek,
akárcsak az álmok: vannak, s elröppennek,
mintha sehol, soha nem is lettek volna,
mintha én sem lennék, s te sem lettél volna.

Eltűnődtem akkor: vajon nem álmodtam?
- Néha oly jól esik, hinni az álmokban -,
de itt van az utca, s előttem ez a ház:
itt aggódtál értem, itt mondtad, hogy: vigyázz!

Kezem szorongattad, miközben kérdeztél,
tanácsokat adtál, oktattál, beszélteél,
úgy, ahogy egyedül csak te voltál képes:
Senki nem méltó versed ítéletéhez!

VIRÁGMESÉK

NAPRAFORGÓ

Ahogy a Nap lányai fürdés után csónakba ültek és messze kimentek a nyílt tengerre, a legkisebbiknek hirtelen eszébe jutott, hogy a parton, egy tölgyfa ágán felejtette aranykoszorúját. Koszorú nélkül nem mert otthon mutatkozni, és kérte a testvéreit, evezzenek visszafelé. De a nővérei azt mondták, nagyon elfáradtak, s minél előbb le akarnak feküdni, s ha húguk olyan málszájú, menjen vissza egyedül a partra és várja meg őket, amíg újra fürödni jönnek. A húguk a partra úszott – de – jaj! – a tölgyfagallyon nem látta a koszorút. A fa alatt pedig egy szép, fekete hajú, kék szemű legény állott. A Napleány felé nyújtotta karját, átölelte, s közben az aranyméhek mézével veteledő szavakat mondott:

– Maradj velem örökre, szeretni fogjuk egymást, és soha el nem válunk – súgta a Napleánynak, erősen csókolta, becézte és kérte, hogy legyen a felesége.

– Hogy maradjak a Földön? Itt sötétek és hidegek az éjszakák, anyámnak aranypalotája van, mennyezete alatt gyémántcsillatok ragyonak, nappal aranszálakat fonok, este meg a tengerben fürdöm. Ünnepkor a Hold-fiúkkal táncot lejtünk és ezüstméneken lovagolunk. Milyen életet ígérhetsz nekem ezen a Földön? – kérdezte a Napleány.

– Harmatos reggeleket ígérek neked, kellemesen hűsítik a lábadat, madarak énekét és fák susogását. Munkával teli napokat ígérek neked és édes esti kimerülést. Éjjel pedig felhevítenek öleléseim – válaszolta a Föld fia.

– Mutasd meg a földi gyönyöröket és döntök, itt maradjak-e nálad vagy visszatérjek hazámba – mondta a Napleány.

És a Föld fia a folyóhoz vezette, ahol virágzott a fagyal és csattogtak a fülemülék.

– Hallottál-e valaha ilyen csodálatos éneket? – kérdezte a Föld fia.

– Sohasem – ismerte be a Nap leánya.

– Hallottad-e valaha, hogy morajlik a tengerbe siető folyó? Érezted-e a fagyal illatát? Tudtad-e mi az a szerelem?

– Te vagy a szerelmem, veled maradok – ígérte meg a Nap leánya és a Föld fia a kamrába vezette, ahol a lány meglátta a szegen az aranykoszorúját.

Másnap reggel hiába hívta a Nap haza a lányát, hasztalan beszélt arról, hogy milyen nehéz sors vár rá az idegen földön. A lány makacsul megtagadta, hogy visszatérjen, hiszen a

földi élet sokkal jobbnak látszott előtte, mint a Nap birodalmában, ahol ráunt arra, hogy naponta a rokka mellett rostokoljon. Itt virágzott a fagyal, mormoltak a folyók és csattogtak a fülemülék. Hadd küldje a Nap kelengyéjét és ő megtartja lakodalmát a Föld fiával.

– A Föld fiát nem akarom szeretni, de neked meg nem tilthatom. Csak az ég szerelmére, meg ne vesd hazádat! És ha vágyódsz haza? – kérdezte a Nap és összehúzta a felhőfüggönyt, annak jeléül, hogy beszédét lányával befejezte.

– Nem kérek vissza – kiáltotta büszkén a Nap legkisebb leánya.

Megülték a lakodalmat, és Föld-anyó azt mondta, ideje, hogy a menyé munkához lásson. Hadd vigyázzon a kertben a méhekre, hiszen az ilyen fehér kezű más munkával nem tud megküzdni.

Most a Napleány napokon át ott álldogált a kert közepén és vigyázott a méhekre, nehogy idegen kaptárba tévedjenek. Teltek-múltak a napok, olyan egyhangúak voltak, mint a méhzümmögés. Hol a merész vágatás az ezüstméneken, hol a vidám tánc a Hold fiaival, a tengeri csónakázások a növéreivel?

Az eke elé fogott lovak alig húzták a lábukat, s a férj, a munkától kifáradva, nem becézgette többé.

– Hozz a folyóról fagyalt – kérte egyszer a Nap leánya.

– Nem virágzik örökké a fagyal – válaszolta haragosan a Föld fia.

– Menjünk, hallgassuk a fülemüle énekét.

– Nem énekel örökké a fülemüle.

– Olyan rég nem csókoltál meg. A szerelem sem örök?

– A munka örök – felelte a Föld fia és kaszáját fogva, kiment a rétre.

A Napleány újra egyedül maradt. És úgy vágyakozott hazája után, hogy büszkeségét elfeledte, s fejét a Nap felé fordítva így könyörgött:

– Anyám, édesanyám, hallgass meg! Hazavágyom! Álmaimban gyermekkorom ösvényeit látom, hallom nővéreim rokkájának pergését. Amikor esténként a tenger felől felhangzik az evezők csobbanása, tudom, nővéreim mennek fürödni. Hallom, körtánchoz való dalaikat, melyeket én már elfeledtem. Anyám, kedves anyám, bocsáss meg nekem és vigyél vissza magadhoz.

A Nap hallgatott.

De a legkisebb leány tovább kérlelte:

– Anyám, anyukám, hát nem érzed, milyen boldogtalan a lányod az idegen földön? Hívjál magadhoz és ha nem akarsz lányoddá fogadni, szolgálód leszek. Minden reggel és este kirázom a felhőtakaróidat, megtisztítom palotád ablakait, le-törlöm a port nővéreim rokkájáról, és boldog leszek, ha ott-

hon élhettek.

– Túl sokáig maradtál az idegen földön, olyan sokáig, hogy lábad belegyökerezett. Már nem tudok segíteni rajtad – felelte a Nap és eltakarta szemét fehér felhőkendővel. A lány kezére kristályok peregtek – a Nap könnyei.

A kisebbik leány megpróbálta megmozdítani a lábát, de valóban – a Föld erősen tartotta. Így hát a Földön maradt és virággá változott, mely hazájába vágyakozva, mindig a Nap felé fordul. Lám, ezért hívják ezt a virágot Napraforgónak.

IBOLYA

Kora tavasszal jelent meg a kicsi, törékeny kislány, kék hegedűvel a hóna alatt. Amikor játszott, a madarak elnémultak, hallgatták a csodálatos hegedűszót, a méhek és a lepkék köröztek körülötte, dúdolták a dallamokat, amelyeket a kislány vonója csalt ki a pöttömnyi hangszerből.

– Figyelj rám, Ibolya – mondta neki Mák, a piros arcú leány – hangversenyeken léphetnél föl, rengeteg pénzt kereshetnél.

– Jaj, de nincs semmi iskolám – felelte a hegedűs Ibolya. – Boldog vagyok, ha játékom valakinek örömet szerez.

– Volna pénzed, szépen kiöltöznél – oktatta Mák. – Te meg hétköznap és ünnepkor ugyanabban a zöld ruhácskában jársz.

– Így is jól érzem magam, nem álmodom pompás ruháról – felelte a kislány.

– Lenne pénzed, vehetnél magadnak borostyánkőves nyakláncot, vékony nyakadra tehetnéd – avatkozott beszédükbe a gyönyörű Tulipán. – Hátha megtetszenél valakinek.

Ibolya felkacagott.

– Azt mondtad, csúnya a nyakam. De ha nyakláncot ölténék, akkor abba szeretne bele, és nem én tetszenék neki.

– Te még úgy gondolkozol, mint egy gyerek, veled nem is lehet komolyan beszélni – haragudott meg Mák és kifestett ajakkal mosolygott az ösvény túlsó oldalán álló Íriszre.

Írisz nem felelt a mosolyára, mert Ibolya újra játszani kezdett, s Íriszt elbűvölte a csodálatos zene.

Írisz elhaló szívvel hallgatta a varázslatos dallamot. Ömlött a dallam, akár a szerelem és barátság gyöngéd dala, melynek nincs vége akkor sem, amikor a föld megfagy a nagy fehér csönd ölelésében.

Amikor Ibolya befejezte játékát, a kék szemű Nefelejcs hozzáhajolt és ezt súgta:

– Láttad-e, hogy nézett téged Írisz? Le nem vette a szemét. Megszeretett!

– Ugyan! – sóhajtotta Ibolya. – Hiszen csúnya vagyok. Mák és Tulipán mellett Hamupipókének nézek ki. Minek szeretett volna belém az ifjú Írisz? Biztosan nagyon élvezte a zenét, és a hegedűszót hallgatta. Te meg rászedsz, hogy aztán neved rajtam: na, elhitte az ostoba.

Ezt válaszolta Ibolya, de a szíve elszomorodott. Vállához szorította a kék hegedűt, és halk dallamokban öntötte ki

bánatát, álmait. Aki hallotta, azt hitte, az életben végtelenül sok a boldogság, csak ki kell nyújtani a karodat és minden, amit megkívánsz – a szerelem, barátság, öröm – mind öledbe hull, akár a csillagok a magas kék nyári égről.

Ibolya hegedűje elhallgatott és Írisz még sokáig gyöt-rődött, búsult volna, ha nem súgja fülébe Orgona:

– Írisz, ne légy ostoba, ne szalaszd el a szerencsét! Nem látod, hogy Ibolya csak neked hegedül? Beléd szeretett, azt a vak is látja.

– Honnan tudod? – kelt ki magából Írisz. – Ibolya művésznő: a fellegekben jár, a nap körül. A földi érzéseket nem ismeri, művészetének él és egy olyan közepszerű legény, mint én, számára egyszerű fűszálacska.

Eljött a meleg este, és Ibolya a Hold-szonátát játszotta. Kezdetben a zenében érthetetlen bánat, szívszorító könyörgés, lemondó szomorúság érződött, majd a dallam szenvedélyes suttozásba csapott át, csalogatott, hívott és egyre erősödve, a boldogságról kiáltott.

Írisz mellett forrón sóhajtozott Mák. Sójaja részegített, mint a bor. Írisz mámoros lett és esztét veszítette. Ibolya képe hangokká változott, Márk egész testével Íriszhez húzódtott, csókolta, szép szavakat suttozott neki és Írisz azt hitte, Mák az ő boldogsága. Lehet, hogy Írisz másnapra észhez tért volna, bánta volna a röpke szenvedélyt, de még csillogott a harmat, amikor Mák minden barátnőjének kifecsegte közeli lakodalmát.

A vőlegényt és menyasszonyt felköszöntötték, ahogy illik, boldogságot kívántak nekik, egyetértést az életben, sok utódot.

Mák öntelten forgott körbe, vörös szoknyája lobogott. Írisz pedig mozdulatlanul és közömbösen állt, mintha nem ő vette volna el Mákot.

A dinomdánom után kezdődött a tánc, Ibolyának pedig keringőket és polkákat kellett húznia. A vendégek felálltak párosával, Orgona, a fogadott örömapa, intett a hegedűsnek, de csak kínos csend következett.

A lakodalmi tolongásban senki sem vette észre, hogy tűnt el Ibolya. Csak most értette meg Írisz, mit mondott neki Ibolya elmenőben:

– Légy boldog! Köszönöm, hogy találkoztál velem! Szervedéseim újabb dalokat teremnek majd, amelyek másokat boldogítanak. Bizonyára ez az én sorsom.

Kellemes nyári szünidőt kíván és továbbra is szeretettel várja leveleiteket, javaslataitokat a szerkesztő néni, az alábbi címre:

B. OSVÁT ÁGNES

540.477 Marosvásárhely (Targu Mures),
str. Armoniei nr. 22 ap. 13, jud. Mures,
Románia.

Telefon: 0040265/249918,
0040365/803670, 0040770/173128

E-mail: osvatagnes@gmail.com

Gyimesbükk Vasúti őrház az ezeréves határnál

Támogatóink

A megjelölt előfizetői díjakat meghaladó befizetéseket tekintjük támogatásnak

(Az előző lapszámunkban közölt, 2012. február 26-val lezárult lista folytatása)

Anonymus	Németország	40 EU
Bartha Sámuel	Balatonendréd	5000 Ft
Boross Tibor	Fadd	500
Dalmay Árpád	Nyíregyh.-Sóst.	1500
Dombi Olga	Sz.udvarhely	1500
Dr. Biró Gábor	Szigetvár	8500
Dr. Dóczy Katalin	Budapest	3500
Dr. Filipp György	Szatmárnémeti	3500
Dr. Fülöp István	Környe	10 000
Dr. Horváth Sándor	Pécs	3500
Dr. Kovács Antal	Cellödömök	3500
Dr. László Dénes	Sz.udvarhely	50 RON
Dr. Miklós Ildikó	Mátészalka	1000
Dr. Molnár Csaba	Szekszárd	1500
Dr. Molnár János	Siófok	1500
Dr. Molnár Szabolcsné	Budapest	1500
Dr. Nagy Major Gábor	Nyírbátor	500
Dr. Ördög István	Környe	10 000
Dr. Pálmai Tamás	Békés	15 000

Dr. Szövérfi Károly	Jászberény	3500
Filipp István	Budapest	3500
Horváth Magdolna	Jászfelsőszentgy.	1500
Id. Hollóssy István	Sz.udvarhely	1500
Ilyés Erezsébet	Sepsisz.györgy	3000
Joseph Varga	Németo.	1000
Katagyan Walterné	Budapest	500
Keszegh Tibor	Szentendre	1500
Koller Mártonné	Bonyhád	1000
Kovács Katalin	Budapest	1500
Kovács M. Ibolya	Örkény	1500
Máriás József	Nyíregyháza	500
Pintye Tamás	Győr	1500
Placz Józsefné	Esztergom	3500
Prof. Dr. Gyurkovics Kálmán	Mosdós	500
Prof. Dr. Kotsis Lajos	Csitár	1500
Prof.dr. Tökés Béla	Marosvásárhely	100 RON
Rittner Erzsébet	Sz.halombatta	500
Szász Olga	Monor	3500
Tibád Magdaléna	Németo.	2000
Vajda László	Vasalja	1500
Varga István	Tengelic	500
Vargyasi Mózes	Tevel	500

Emlékeztetünk rá: lapunk függetlenségét és erdélyi olvasóinkhoz történő díjmentes eljuttatását teszik lehetővé a nagylelkű adományok. *Köszönjük!*

Tisztelt olvasóink!

Emlékeztetjük: Belföldi éves előfizetési díj 1.500 HUF.

Külföldre: Európában 10 EUR, tengeren túlra 20 USD

Belföldre előfizetni banki átutalással is lehet, a következő számlaszámon:

52400054-10030826 Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet

Külföldi olvasóink, amennyiben nem tudják közvetlenül eljuttatni valutában vagy a napi árfolyamon számított forintban a megjelölt összeget, legegyszerűbben a banki átutalást használhatják, a köv. címre:

Erdélyi Körök Országos Szövetsége 6070 Izsák, Kálvin tér 1.

Számlaszám: 52400054-10030826 Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet

IBAN: HU34 5240 0054 1003 0826 00000000 BIC/SWIFT: TAKBHUHB

Értesítjük olvasóinkat, hogy Takács Ferenc Mihály arkangyal légioja c. könyvének néhány példánya még kérhető a szerkesztőség címén 4 ezer Ft-os áron (postaköltséggel együtt).

ÁTALVETŐ ONLINE

Lapunk az interneten a következő címeken olvasható:

www.ekosz.hu, www.erdelyikor.hu és

az új lapszám megjelenésével cserélődik.